

Fórum kell a tudományoknak

Úgy tudom, Szegeden nincs is akkora kerek asztal, amekkora az akadémiái bizottság növénytermesztési és növénynevelési munkabizottságának kerekasztal-konferenciáján kellett volna. Sokkal többen jöttek, mint amennyit vártak. A tudomány rangján nem esik talán csorba, ha kibeszéljük, hogy lépcsőre ült, akinek szék nem jutott.

Az előző szócikkben tudjuk, hogy hasznosítani a növénynevelés mindazt, amit a genetikai kutatás föltár. Már a meghívóból sejteni lehetett, hogy nem tudja, mert ha tudná, fölölesleges lenne tanácskozni róla. Elhangzott többek között, mekkora várakozás kísérte a világon a genetikai alapú kutatások közírást tett eredményeit. Beleyről a kutató az élő szervezet legrejtettebb titkaiba, igazít rajta valamit, és a növény sokkal jobban kezd teremni, vagy megszületnek emberi bábáskodással olyan növények, amilyeneket a természet se tudott eddig létrehozni. Kétségkívül távolok a belátható időkben! Mások is voltak ilyen föl-buzdulásai a tudományoknak, hiszen a mai ember messisvárása a kutatók laboratóriumaiba tette át székhelyét, de most is az történt, mint máskor, hogy a fölfokozott remények teljes szombatban nem valósulhattak meg. Kertelés nélkül ki-mondták viszont, ha közelebbről kerülné egymáshoz a genetikai alapok kutatója és a növénynevelés, többre mentek volna együtt.

Kézfekező a gondolat, ha itt van Szegeden a biológia egyik újkeletű fellegetvára, mehessenek be oda eredményeiket ellenőrizni a növénynevelés kutatói is. Pár-huzamként emlegették a világ nagy kutatóközpontjait, és nagy nemesítőállomásait. Hatálos ország India, tizenöt év alatt oda jutott, hogy gabonából nem szorul behozatalra. Fejlett náluk a genetikai kutatás, a világ legjobb genetikusait vendégként is meg szokták hívni. Emlegették Mexikó egyik

intézetét, ahol három nemesítőre jut egy genetikus — Kanadából fordított példát hoztak —, de a mexikói-ak, Európa szinte minden alapkutatóját foglalkoztatják bedolgozóként.

A nagy külföldi példák legtöbbször azt a fölismérest erősítik a hazaiakban, mennyire messzire vagyunk mi tőlük. Kínálkozná a lehetőség, hogy menjenek a nemesítő külföldre, lessék el ott a tudomány alkalmazható eredményeit, de nem ennyire egyszerű a dolog. Az Akadémia kutatói többet utazhatnak, hozzájuk képest hátrányban vannak a más tárcához tartozó nemesítők. Egyikük megleltette, központi rendelkezéseink megengedik, hogy saját költségükön ők is kijussanak. Megpróbálta, alig-alig maradt pénze a hazatérésre, ez a megoldás tehát nem hoz a konyhára szinte semmit. Sokszorosan meg kellene fontolnunk, hogy a hazai alapkutatók és a hazai alkalmazók fűzők szorosabban kapcsolataikat.

A végző következtetés? Sejtetek úgy tudunk összekeverni, hogy rázóasztalra tesszük őket. Addig rázódnak, amíg össze nem találkoznak. A gondolat elemelése is erősen rezgő közegben lehet egymással ütköztetni, ezt a közeget hétköznapi szóval vitának mondjuk. Kenyere a tudományok a vita, de kevés van belőle. Van ugyan jó gondolatok, de nem találkoznak, mert nincs alkalom rá, hogy kijátsszák őket. Szellemes megállapítás: beltenyészetben nem lehet tudományt művelni, mert steril lesz.

Jelenleg már 330 fővárosi eseményben irányítják a lampák a közlekedést, számuk az év végéig mintegy 340-re nő. Felmérések alapján kidolgozott terveket szerezint az ezredfordulóra ezer

Panaszkodtak is a kutatók. Arról például, hogy vannak jól induló nagyszabású kezdeményezések, amelyek értetlenségben bukhatnak. Tudomány és értetlenség. Rázóasztalon se szabadna a kettőnek egymás mellett kerülnie, vagy ha igen, csak azért, hogy észrevegyük, az egyik törvényszerűen kilöki a másikat.

Marad a kérdés, mit lehet itt tenni? Elhangzott a konferencián is. Talán valami központi intézkedésre lenne szükség? Lehet, hogy gyorsítaná a nélkülözhetetlen együttműködést, de alap-kutatót és alkalmazott kutatót központiilag kiutalni egymás mellé elég nehéz feladat lenne, igen mérsékelt eredménnyel. Praktikus ész-szel megkérdezte valaki a népes gyülekezetből, mennyibe került a Gabonatermesztési Kutatóintézetnek ez a mostani konferencia? Összesen harminc kávé és a villany ára! Azonnal fölkiáltott: akkor tíz ilyen konferenciát szervezzünk évente! Szóval tartjuk a magatán, meddő és reprezentatív értekezleteket, alig tudjuk összefogdosni rá az embereket, erre pedig jöttek Pestről, Debrecenből, Kecskemétről, Szentesről, Martonvásárról, ki tudja még, honnan, mert itt gondolatok cserélhettek gazdát, és egymás munkáját kiegészítő tudó kutatók beszélhetnek.

Elhangzott az is, eddig legjobban a Szegedi Akadémiai Bizottság szorgalmazta a termékenyítő kapcsolatokat. Megegyeztünk a résztvevők, hogy legközelebb Kecskeméten találkoznak.

Horváth Dezső

Szívgyógyászat

Megalakult a Magyar Kardiológusok Társaságának új kísérletes szekciója. Tagjai elméleti szakemberek — kóreléttani, kórbonctani és gyógyszerkutatók —, akik a szív- és érrendszeri betegségeket vizsgálják, lehetőséget kapnak arra, hogy e munkacsoportban jobban megismerjék egymás szakmai tevékenységét és a szívgyógyászatok klinikai tapasztalatát. Ugyanakkor a klinikusok közvetlenül tájékozódhatnak a szakemberek kutatásainak eredményeiről. Elméleti és klinikai szakemberek együttműködhetnek a betegek gyógyítása érdekében.

Pénteken a Magyar Tudományok Akadémiáján kezdődött kétnapos alakuló

ülést dr. Kerkovits Gyula, a Magyar Kardiológusok Társaságának elnöke nyitotta meg, megbízta dr. Szekeres László egyetemi tanárt és Pogácsa Gábor tudományos osztályvezetőt a szekció vezetésével. A kutatók 27 előadásban beszámolnak a szív- és keringési betegségek megelőzéséről, kiakumulációja és kezeléséről vonatkozó elméleti vizsgálataik legújabb eredményeiről. Ismertetik többek között a koszorúér véráramlás-szabályozásának tapasztalatait. Az akut szívinfarktussal kapcsolatos korai szívrohamok megelőzésének megelőzésére vonatkozó megállapításokról is tájékoztatják a résztvevőket az elméleti szakemberek.

Kitüntetés

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Szépivői Zoltánnak, a fővárosi tanács elnökének eredményes munkássága elismeréséül 60. születésnapja alkalmából a Munka Vörösisztálya érdemrend kitüntetés adományozta. A kitüntetést Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke pénteken adta át. Jelen volt Maróthy László, az MSZMP budapesti bizottságának első titkára és Borbándi János, a Minisztérium elnökhelyettese.

Öt nyíltvasút lesz

Új vasúti híd építését kezdték meg Győrött a MÁV hídépítési főnökségének dolgozói. A Rába-folyón átívelő híd 182 méter hosszú, öt nyíltvasút lesz, 144 millió forintba kerül majd. Szervezetéhez, amely a Ganz-MÁVAG-ban készül, 900 tonna acélt használnak fel.

Új zenei könyvek

BARTÓK BELA CSALÁDI LEVELEI. „Kedves Mamám! Névpapának reggelén/Mit tehettek érted én?/ Összeteszem két kezem/És kérem jó Istenem./Hogy tartson meg tegéd t/S akik néked kedvesek./ Egészségben, jólétben./ Folytonos kegyelmében./ Szerető fiad/Béla.” Ez az első levél, a nyolcgyes Bartók strófája, ami a több mint 650 oldalas vaszkos dokumentumgyűjteményt bevezeti. Az utolsó pedig, e kötetben a 918., amit a már világszerte ismert zeneszerző írt Béla fiának Budapestre, 1941. október közepéről való — ekortól állt le a posta, szüntette be a levelek kézbesítését, minthogy Magyarország és az Egyesült Államok hádiállapotba került.

A centenárium gazdag eseménynaptárának is pirosbetűs lapja az ifj. Bartók Béla szerkesztésében megjelent kötet, mely 900 Bartók-írást gyűjt föl, legnagyobb részük a mamának és a mamamamának címező. A zeneszerző külföldi útjairól, családi ünnepeken, rendre postázott legalább levelezőlaphatáron át. Előzáró; de számos levél szól első és második feleségéhez is. Ifj. Bartók felesége, Ziegler Márta, halála előtt 82 levelet írt meg a fiának egy esedékes publikáció számára, s Pásztor Ditta, a komponista második felesége is — merő véletlenségből, hasonló céllal — ugyanennyit. Ném az Bartók levelei első és egyetlen publikációja, természetesen. Halála óta folyamatosan látnak napvilágot egyes vagy csoportos leírások, nem ritkán hamisítványok. Maga ifj. Bartók Béla emlékezik meg az alkalommal melegeg dr. Demény János zenei-történészről, aki rendkívül kiterjedt adatgyűjtése során igen sok zömmel külföldre címzett, Bartók-levélet tett közzé: 1976-ban például több mint ezret. Azokból a családi természetűeket publikálja ismét ifj. Bartók. bizonyos, az idők során szükségesszerűvé vált korrekciókkal, s a töredékes levelek egy részét — már ahol lehetett — kiegészítve, teljes terjedelmükben.

KELET ZENÉJE. Fél év-

száda jelent meg ezzel a címmel Robert Lachmann könyve, mely a maga nemében úttörő vállalkozásként gyűjtötte csokorba, mutatta föl az ázsiai zenéről szereshető ismereteink lényegét. Most a Zeneműkiadó gondozásában napvilágot látott hasonló című kötet, Kárpáti János munkája, nem véletlenül kapcsolódik Lachmann alapművéhez. Öt évtized elég idő ahhoz, hogy ismét hasznos lehessen színtézni a régebbi és újabb ismeretanyagot. Kárpáti János azonban másra, többre is vállalkozik. Szociológus, az emberi életformák és társadalmi funkciók közös útjainak követésére, iránytűje nem országokhoz, népekhez igazodik, hanem műfajokhoz inkább, közülük is ki-választja az általa legfontosabbnak ítélt harmat, a vallásos-liturgikus éneket, az udvari zenét, valamint a népcsodaszokások előadást. Ezek révén tudja ugyanis bevilágítani az ázsiai zene-kultúrák múltjának és jelenének legjellegzetesebb összefüggéseit, föltárni a zené-

lési alkalmak társadalmi funkcióját, tájékoztatni a zenei formák, rendszerek világlágáról. Kárpáti könyve nem a folklórral, hanem a műzenével foglalkozik, tudományos igényű. Elsősorban a szakemberek számára készült, de nem egy alfejezetét a „hozzátört” laikusok is használni foghatják. Színes és fekete-fehér fotói némesak értékesek, de esztétikusak, kifejezetten szépek is.

HANG-JÁTEK. Dimegy Judit a szerzője, éveken át jelentkeztet ezzel a címmel az iskolaradióban. A műsorában szerzett tapasztalatait is felhasználja a Zeneműkiadónál most megjelent könyvében, ahol a hangokkal történő játék tengernyi lehetőségeiről ír. Játék a csenddel, a hangsal, a hang-erővel és színnel, a hangmagassággal, a verssel, a népdalokkal stb. S közben föltáruzzuk az akusztikus környezetünk. A 8—14 éves gyermekekhez szóló könyvet Réber László rajzai, feladatok, kottap példák illusztrálják.

N. I.

Műsorajánlat

Aladdin és a csodalampa címmel kétrészes mesejátékot mutat be a Budapesti MeseSzínház Harangozó Iván rendezésében ma, szombaton délután 3 órakor a DEGÁZ, délután 5 órakor a DÉLEP szervezésében a Juhász Gyula Művelődési Központban. Ezen a napon gyermekkönyvvásár is lesz a művelődési központban.

Feyder A Szajna-parti szerelem című filmjét vetítik a filmesztétikai kör soron következő foglalkozásán ma, szombaton délután fél 3 órakor az egyetem Ády téri épületének Auditorium Maximában.

Horváth-díszkó lesz ma, szombaton este 6 órai kezdettel a KSZV Victor Hugo utcai klubjában.

Foggal, körömmel — e címmel dr. Csizmazia György vezetésével rendeznek biológiai foglalkozást a Móra Ferenc Múzeum Múzeumi mátiné-sorozatában holnap, vasárnap délelőtt fél 11 órakor.

A Szeged Néptáncgyűttes utánpótlás csoportja mező-ségi, vajdakamarási táncokat ad elő a televízió Aprók tánc-című sorozatában holnap, vasárnap délelőtt fél 10 órakor az 1-es programban.

Dankó Pista legszebb nőitől rendeznek műsoros összeállítást holnap, vasárnap délután 3 órakor az Ásóthalmi Petőfi Sándor Művelődési Házban. Közreműködik Jákó Vera, Solti Károly, Puskás Sándor és Böröczky József, kísér Méz-szaros Tivadár cigányzene-kara.

A 10. Szegedi Dzsessz-napok alkalmából a szegedi Ifjúsági Házból közvetíti a Petőfi rádió Dzsesszklub című műsorát holnap, vasár-

Jelenleg már 330 fővárosi eseményben irányítják a lampák a közlekedést, számuk az év végéig mintegy 340-re nő. Felmérések alapján kidolgozott terveket szerezint az ezredfordulóra ezer

Jelzőlámpák

Janus Pannónius műveiből készített verses-zenés összeállítás ad elő a Minerva Színház november 30-án este fél 7 órakor a Somogyi-könyvtár Tanácsköztársaság útja 2. szám alatti művészeti könyvtárában.

A Molnár-dízeland koncertjét rendezik meg a DÉLEP Vár utca 1. szám alatti Inter-klubjában november 30-án este 7 órai kezdettel.

A barlangok csodálatos világa — ez a címe dr. Jakucs László tanszékvezető egyetemi tanár tudományos földrajzi előadásának, amelyet november 30-án este 6 órakor tart a Juhász Gyula Művelődési Központban.

Szegedi estet sugároz a televízió a szegedi körzeti stúdió öt éves fennállásának alkalmából december 1-én este 8 órakor a 2-es programban. A mintegy kétórás műsorban a szegedi stúdió munkatársai bemutatják, mit végeztek az elmúlt fél évtized alatt, s milyen gondokkal küszködtek, hogyan találtak ki azt az addig jár-tatlan utat, amelyet vidéki televíziózásnak neveznek.

Képeslapok, nagy választékban

Idén is nagy választékban hoz forgalomba karácsonyi és újévi képes levelezőlapokat a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. A hagyományos karácsonyi képeslapokból 22 millió 736 ezer kerül az üzletkebe; 53 változat először kapható. Az újévi képes levelezőlapokból 3 millió 839 ezret hoznak for-

galomba, ugyancsak változatos megoldással. Ezúttal újabb variációkkal bővítették a repertoárt, 24 féle új képeslap színesíti a választékot. A különleges, hajtogatott képeslapokból, 300 ezret jelentetnek meg karácsonyi, illetve újévi szöveggel. A 18 féle reprezentatív képeslapból, 6 féle újdonság.

Mephisto, álarc nélkül

Sok mindent olvashattunk már az elmúlt hetekben Szabó István Mephisto-film-jéről. A televízió Társadalomtudományi Körképének a Szemlének ma esti vendége mégis ennek a filmser-ketnek próbálnak nyomába szegődni, Arra a kérdésre keresik a választ, miképp kelthetett ilyen kivételes érdeklődést világszerte — harminchat esztendővel a fasizmus leverése után — a magyar filmrendező alkotása. Ez annál is érdekesebb kérdés, mert a Cannes-i fesztivál díjnyertes filmje tulajdonképpen adaptáció; Klaus Mann 1936-os regényének feldolgozása.

A film alapjául szolgáló könyv tehát egyáltalán nem új, bár hosszú évtizedeken keresztül nem jelent, nem jelenhetett meg a Német Szövetségi Köztársaságban. Ez utóbbi tény azonban még nem magyarázza a nevéven öt évvel későbbi újrakifedezést. Már csak azért sem, mert a film, s a könyv ideai zsebkönyvkidávása előtt már készült ev színiadaptáció Ariane Mnouchkine rendezésében De amig a híres francia rendező számára a Klaus Mann-könyv csak alkalom volt a francia úbaloldal árulásának, hatalommal való lekaparításának bemutatására. Szabó a mű eredeti értelmé-zéséhez tért vissza: a német értelmiség és a fasizmus viszonyának ábrázolásához. Mondhat-e újat egyáltalán erről a témáról egy magyar rendező?